

● Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў прыняў у Крамлі амерыканскага фермера Расуэла Гарста і меў з ім гутарку. Гарста суправаджаў яго пляменнік Джон Крыстал. М. С. Хрушчоў запрасіў Р. Гарста і Дж. Крыстала да сябе на загарадную дачу, дзе яны агледаць сад і пасевы сельскагаспадарчых культур.

● Калектывам цэха вопытнай вытворчасці Мінскага трактарнага завода выпушчаны першы гусенічны трактар «МТЗ-54». Новы трактар знойдзе шырокае ўжыванне пры апрацоўцы вінаграду.

● Уступіла ў строй першая чарга гардына-цалевага цэха Магілёўскай стужка-ткацкай фабрыкі.

● Закончана будаўніцтва ліній электраперадачы Палац — Міёры і Лепель — Чашнікі. Яны прызначаны для перадачы току напружаннем у 110 тысяч вольт. Пастаўлена пад нагрузку лінія электраперадачы Навагрудак — Любча напружаннем 35 тысяч вольт. Паспяхова вядзецца будаўніцтва ліній электраперадачы напружаннем у 35 тысяч вольт Апчак — Смільавічы.

● Цеплафікацыйныя турбіны магутнасцю па 100 тысяч кілават устаноўлены на цеплаэлектрацэнтралях у Масквы і Мінска. Яны дазваляюць зменшыць удзельны расход паліва, палепшыць тэхніказэканамічныя паказчыкі ЦЭЦ. ЦЭЦ вялікіх гарадоў у недалёкім будучым стануць яшчэ больш буйнымі энергетычнымі прадпрыемствамі. Для іх цяпер праектуюцца турбіны ў 250 тысяч кілават.

● Днямі ад прычалаў Ленінградскага марскога порта адыйшоў пасажырскі цеплаход «Марыя Ульянава». Яго шлях — на Кубу. Гэта першы ў гэтым годзе пасажырскі рэйс з Ленінграда ў Гавану. Апрача «Мары Ульянавай», лінію Балтыка — Куба абслугоўваюць цеплаходы «Міхал Калінін», «Байкал», турбаэлектраход «Балтыка». У бягучым годзе савецкія пасажырскія судны зробіць 24 рэйсы ў Гавану.

● У паўночнай частцы вострава Сахалін ля заліва Календа пачалася прамысловая распрацоўка самага магутнага нафтавага месцараджэння на Савецкім Далёкім Усходзе. Усе прабураныя тут шчыльныя фантаіруюць.

● У Гродна ўступіў у строй завод па пярвічнай апрацоўцы скураной сыравіны. Ён разлічаны на апрацоўку трох мільёнаў штук скур у год.

● На працягу двух дзён у Мінску гасціла дэлегацыя Кубінскага інстытута дружбы народаў на чале з членам нацыянальнага кіраўніцтва інстытута Рахеліо Гарсія.

● Больш за 20 краін свету купляюць савецкія духі. Трывалы і пяшчотны нах духоў «Пікавая дама» заваёваў папулярнасць у Швецыі, а «Каменная кветка» і адэкалон «Паўночны» — у Англіі. Аўстралійскім жанчынам больш прышліся «да спадобы» духі кветачнага напрамку. Гэта — «Чырвоны мак», «Белы бэз» і іншыя. Нядаўна Савецкі Саюз заключыў дагавор аб экспарце савецкіх духоў яшчэ з некалькімі краінамі: Пакістанам, Кіпрам, Суданам, Брытанскай Гвіянай.

● Выстаўка карцін беларускага мастака Г. Бржазоўскага праведзена ў калгасе імя 16-ці партызан Пухавіцкага раёна. На ёй экспанавалася больш за 60 работ.

ТАСС ПАВЕДАМЛЯЕ

З мэтай далейшага асваення касмічнай прасторы савецкімі вучонымі і канструктарамі падрыхтаваны да выпрабаванняў удасканаленыя варыянты ракет-носьбітаў для касмічных аб'ектаў. Эксперыментальныя пускі гэтых ракет без апошніх ступеней будучы праведзены ў загадзя вызначаных раёнах акваторыі Ціхага акіяна.

Неабходныя вымярэнні ў раёне падзення перадапошніх ступеней ракет-носьбітаў будучы ажыццяўляцца спецыяльнымі суднамі Савецкага флоту, аснашчанымі неабходнай вымяральной апаратурай. Пускі ракет намечаны правесці ў перыяд з 15 мая па 15 ліпеня 1963 г.

У Бірмінгем накіроўваюцца войскі

ВАШЫНГТОН. (ТАСС). Прэзідэнт ЗША Дж. Кенедзі аб'явіў учора аб сваім рашэнні накіраваць войскі на ваенныя базы паблізу Бірмінгема.

Гэта рашэнне прынята пасля выбуху абурэння негрыянскага насельніцтва Бірмінгема, выкліканага новым тэрарыстычным актам расістаў.

Як паведамляе агенства ЮПІ, Кенедзі заявіў, што міністру абароны Макнамары аддадзена распараджэнне прывесці ў баявую гатоўнасць часці, прызначаныя для пасылкі ў раён Бірмінгема.

Сустрэча землякоў. Міхал Забейда гутарыць з Міхасём Машарам.

годзе ён там настаўнічаў і пачаў вучыцца спяваць.

Першай яго настаўніцай спеваў была Плотніцкая Юлія Канстанцінаўна, вядомая партнёрка славуэта рускага спевака Фёдора Шаляпіна. Тут, у Харбіне, ён пачаў удзельнічаць у канцэртах, а потым паступае салістам у Харбінскі оперны тэатр, дзе партыяй Ленскага адкрывае свой слаўны творчы шлях артыста.

Будучы ўжо спеваком-прафесіяналам, ён не супакойваецца на дасягнутым, імкнецца набыць вышэйшую адукацыю і ў 1928 годзе паспяхова канчае юрыдычны факультэт Харбінскага ўніверсітэта. Але юрыстам ён не стаў. Яго душой валодае песня, яна напаўняе яго сэрца і вядзе ў даль яшчэ не дасягнутыя вершыняў красы. Гэта цяга да спеваў прывяла яго ў 1932 годзе ў Італію, дзе ён удасканалвае сваё майстэрства і адшліфоўвае талент у вялікіх спевакоў таго часу і выдатных музыкантаў.

Шырокі вакальны дыяпазон Забейды, дасканалы валоданне голасам, высокая музычная культура і нястомная праца робяць яго, як сцвярджаюць крытыкі і музыказнаўцы, неперасягнутым выканаўцам славянскіх народных песень і асабліва беларускіх, якія ён з чулай цеплынёй называе «матчынымі песнямі».

Дваццаць пяць год таму назад яго першы раз пачуў голас Забейды. Пачуў у яго выкананні такія народныя песні: «Лявоніха», «Як памерла матуленька», «Калыханка», «Малады дубочак» і інш. Яны так глыбока запалі ў маё сэрца сваёй прыгажосцю і сілай выяўлення народнае душы, што і сёння жывуць у памяці, як свежыя кветкі.

У 1935 годзе Міхал Забейда вярнуўся ў Заходнюю Беларусь, у вёску Шайпакі на Брэстчыне, дзе пражывала яго маці. Ён шырока разгарнуў канцэртную дзейнасць. Яго песні і сёння добра памятаюць жыхары Вільні, Варшавы, Рыгі, Таліна. Яго канцэрты перадаваліся па радыё. Усюды і заў-

[Заканчэнне на 4 стар.]

НАШ ГОСЦЬ МІХАЛ ЗАБЕЙДА

У Мінск прыехаў славуты спевак, наш таленавіты зямляк Міхал Забейда, які пражывае зараз і працуе ў Чэхаславацкай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы.

Ён прыехаў на гастролі ў родную Беларусь.

Міхал Забейда ўсім сваім сэрцам любіць беларускі народ, яго песні, родную мову, якой, нягледзячы на тое, што доўга жыве за межамі радзімы, выдатна валодае. Гэта не дзіўна. Нарадзіўся ён у 1900 годзе на беларускай зямлі, у вёсцы Несцеравічы былога Ваўкавыскага павета. Тут прайшло ўсё яго дзяцінства і частка юнацкіх год. Гэта пара ў яго жыцці хоць і працякала ў беднасці, але на ўсё жыццё глыбока запала ў сэрца спевака. Ён пражыў тут да 1915 года.

Першая імперыялістычная вайна вырвала яго з роднай вёскі. Як бежанец ён апынуўся ў Смаленску. Тут Забейда закончыў Маладзечанскую настаўніцкую семінарыю, якая ў пачатку вайны была пераведзена ў Смаленск. Потым ён перабраўся ў Барнаўльскі павет Алтайскай вобласці, дзе жыла як бежанка яго маці-удава, а адтуль трапіў у Харбін. У 1920

А д п л а т а

У Маскве закончыўся судовы працэс па крымінальнай справе агента англійскай і амерыканскай разведкі, грамадзяніна СССР Пянькоўскага А. В. і падданага Вялікабрытаніі, шпіёнска-связніка Грэвіла Віна.

Суд прызнаў Пянькоўскага вінаватым у здрадзе Радзіме і прыгаварыў яго да пакарання смерцю — расстрэлу з канфіскацыяй асабістай маёмасці. Падсудны Він, прызнаны вінаватым у шпіянажы, прыгавораны да 8 год пазбаўлення волі з адбываннем першых трох год у турме і канфіскацыяй каштоўнасцей і маёмасці, адабраных у яго пры арышце.

Прыгавор касацыйнаму абжалаванню не падлягае, што вынес таксама прыватнае вызначэнне, у якім указаў, што супрацоўнікі англійскага пасольства А. Русел, Г. Кауэл, яго жонка П. Кауэл, Р. Чызолам, яго жонка А. Чызолам, Д. Варлей, Ф. Сцюарт і амерыканскага пасольства — А. Дэвісон, Х. Мантгомеры, Р. Карлсон, Р. Джэкоб і В. Джонс, выкарыстоўваючы афіцыйнае становішча дыпламатаў, садзейнічалі асуджаным у шпіянажы і займаліся варожай Савецкаму Саюзу дзейнасцю, несумяшчальнай з нормамі міжнароднага права і статусам работнікаў дыпламатычных прадстаўніцтваў.

Присутныя ў зале прадстаўнікі грамадскасці Масквы сустрэлі прыгавор і прыватнае вызначэнне з адабрэннем.

Шуміць чарот над Нараччу...
Фотааэрод А. Радзішэўскага.

Слова с я б р а

Ярка вясенняя ра-
ніца. Горад апрапуе
ў зялёнае ўбранне.
Ідзе па вуліцы, і на
сэрцы так хораша,
прыемна. Хочацца су-
стрэць таварыша і го-
рача паціснуць яму ру-
ку. Так, іменна ў вес-
навы дзень, як ніколі,
хочацца паціснуць ру-
ка сябра і адчуць яе
цеплыню.

Ну, вось мне і па-
шанцавала. Выйшаўшы
з дому, я першым су-
стракаю Віктара Заха-
равіча. Ён працуе ў аб-
ласным будаўнічым
трэсце. Мы даўно ся-
бруем. Віктар Заха-
равіч пачынае гаво-
рыць аб сваім трэ-
сце, аб тым, якія ён
пабудоваў будынкi. І
мае думкі міжволі
звяртаюцца да тых лю-
дзеў, якіх мы сустра-
каем кожны дзень, на
кожным кроку, якіх
назваюць будаўніка-
мі.

Чалавек самай мір-
най прафесіі... Калі я
гляджу на яго—проста
душа радуецца. Адчу-
ваеш нейкую незвычай-
ную горадасць за ўсё,
што створана рукамі
тваіго сучасніка, чала-
века, які прывык буда-
ваць, а не разбураць.

У самім характары
савецкага чалавека за-
кладзены дух будаўні-
ка. Наш дэвіз—заўсё-

ды ствараць новае, што
б ты ні рабіў—узводзіў
корпус завода, заклад-
ваў фундамент пад буд-
дыняк, садзіў маладыя
дрэўцы або пісаў
верш. Мы нарадзіліся
на свет, каб упрыгож-
ваць зямлю, зрабіць
свае жыццё радасным
і шчаслівым.

Неяк мне давялося
праезджаць па нашаму
Палессю з групай кі-
нематаграфістаў. Мы
спыніліся нападальск ад
Рэчыцы, па дарозе на
Светлагорск. З аднаго
боку дарогі пераліні-
стымі хвалямі калыха-
лася жыта, з другога—
ціха звінеў сасновы
лес. А на фоне неба
дыміў высокі комін.
Над лесам і палямі ва
ўсе бакі працягнуліся,
як туга нацягнутыя
струны, правады. Сон-
ца, апускаючыся за
лес, нібы наўмысна
раскінула свае промні,
якія зліваліся ў адно з
правадамі. На ствале
адной з соснаў за-
ўважылі ўказку: «На
ўдарную будоўлю».

Мы пад'ехалі да Све-
тлагорска. На месцы
былых балот стаяў но-
вы горад, асветлены
электрычнымі агнямі.
Я ведаю многа будаў-
нікоў. Некалькі разоў
мне даводзілася су-
стракацца з Героем Са-
цыялістычнай Працы,

брыгадзірам мінскіх
будаўнікоў Дзянісам
Булахавым і яго тавары-
шамі. Я захапляўся
іх працай. Булахав—
сібірак, прайшоў усю
вайну, закончыў яе ў
Берліне. «Калі я вяр-
таўся з Берліна,—рас-
казваў ён,—ехаў праз
Мінск. Ubачыўшы руі-
ны, я вырашыў заста-
цца тут назаўсёды, каб
будаваць новы горад».
І ён будоваў горад раз-
ам з тысячамі іншых
такіх жа самаадданных
і рашучых людзей.

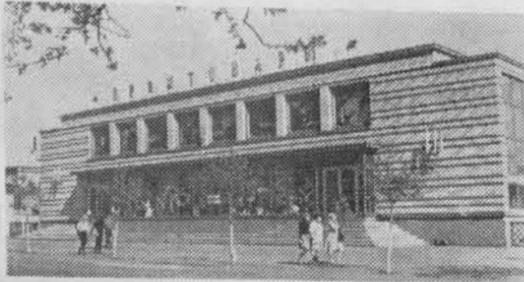
І вось на месцы руін
і сучасных развалін
узнік цудоўны горад.
Замежныя турысты,
калі ім паказваюць фа-
таграфіі 1945 года, не
вераць, што на месцы
сучасных мінскіх квар-
талаў, паркаў і пло-
шчаў былі папалішчы.

Будаўнікі! Гэта яны
сваімі рукамі адрадзілі
такія гарады, як Волга-
град, Севастопаль, Ки-
еў, Мінск, якія сталі
аднымі з прыгажэйшых
гарадоў свету. Гэта

яны ўзводзіць сягоння
карпусы самых магут-
ных у свеце электра-
станцый на Ангары і
Волзе. Гэта яны пабу-
давалі горад на Пале-
сі—Светлагорск, ажыц-
цявілі мару беларуска-
га паэта Паўлюка Тру-
са, які хацеў бачыць
сваё роднае Палессе
«краем новых фабрык
і машын».

Перагародзіць даро-
гу ўсяму, што вядзе
да разбурэння, буда-
ваць мірнае жыццё,
прыносіць сваёй пра-
цай толькі радасць для
людзей—вось жадан-
ні, думкі і імкненні,
якімі жыве савецкі ча-
лазек. Дзеля гэтага ён
змагаецца са стыхій і
пакарае яе. Дзеля гэ-
тага ён паварочвае рэ-
чышчы рэк, каб ара-
ціць пустыні і пяскі.
Дзеля гэтага ён узніма-
ецца ў космас, развед-
вае шляхі да далёкіх
планет. І, можа быць,
сапраўды хутка, як спа-
ваецца ў песні, «на
пыльных тропінках да-
лекіх планет останутся
наши следы». Як бы
там ні было, але мы
ўпэўнены, што першы-
мі людзьмі, якія бу-
дуць на Месцы, на
Марсе або на Венеры,
будуць савецкія люд-
зі—будаўнікі камуні-
зма.

Пятро ПРЫХОДЗЬКА.

Усё прыгажэй робіцца горад
Слуцк, будуюцца новыя жыллыя
дамы, культурныя ўстановы,
магазіны. На здымках: новы
універмаг па Ленінскай вуліцы
(зверху) і жыллыя дамы на той
жа вуліцы
Фота Г. Усламава.

У доме № 34 па праспекту Ле-
ніна ў горадзе Гомелі адкрыта
першая на Гомельшчыне авія-
мадэльная лабараторыя. 75 дзя-
цей ў вольны час канструююць
тут мадэлі павятравых на-
раблёў. На здымках: 1. Віктар
Ляонаў (злева), Леанід Лавянецкі
і Дзмітрый Патыка збіраюць
мадэль самалёта.
Фота Ч. МЕЗІНА.
Фотакроніка БЕЛТА.

1,5 ТЫСЯЧЫ ІНЖЫНЕРАЎ

Штогод Беларскі політэхнічны
інстытут дае народнай гаспадар-
цы паўтары тысячы інжынераў—
механікаў і машынабудаўнікоў,
энергетыкаў і радыстаў, будаўні-
коў і архітэктараў, спецыялістаў
гідратэхнічных збудаванняў і хі-
мікаў—інжынераў больш 30 спе-
цыяльнасцей.

Размеркаванне... Хвалючыя
дні перажываюць студэнты. Спе-
цыяльная камісія з удзелам прад-
стаўнікоў заводаў, будоўляў вы-
рашае пытанне персанальна з
кожным выпускніком, прымае
пад увагу ступень яго падрыхтоў-
кі, улічвае пажаданні маладога
спецыяліста, яго сямейнае стано-
вішча.

Вось першым на будаўнічым
факультэце заходзіць у залу пася-
джэнняў Савета інстытута ленын-
скі стипендыят Кацынел Ры-
шард. Яму прапануюць застацца
пры інстытуце, на кафедры будаў-
нічых канструкцый.

— Пашліце мяне ў Гродна, —
просіць ён, — у будаўнічы трэст...

— Пашліце ў Казахстан, — на-
стаявае другі будаўнік Міка-
лай Кулагін. — Там жонка, інжы-
нер, з мінулага года працуе ў
Джэзказгане.

Просьбы Кацынеля і Кулагіна
здавальняюцца.

Бывае і так, што вучэбная гру-
па просіцца цалкам на новабу-
доўлі. У мінулым годзе 54-ю групу
факультэта гідратэхнічнага будаў-
ніцтва па яе хадайніцтву ледзь не
ўсю паслалі на будоўлю Краснаяр-
скай ГЭС. Урадзэнцы Мінска бы-
лі ў ліку першых.

... 12 красавіка ў Мінску на ву-
ліцы Дабралюбава ў доме № 35

было асабліва радасна і весела.
Сям'я адзначала дваіное свята.
Галаве сям'і — Сідаровічу Мень-
славу Вікенцевічу споўнілася 60
год. У маладосці быў буравым
майстрам. Многа паездзіў па род-
най Беларусі з геалагічнымі пар-
тыямі. Многа папрацаваў у пошу-
ках карысных выкапняў. Цяпер ён
на дзяржаўнай пенсіі, і на змену
яму прыйшлі сыны — Яўгеній і
Аляксандр. У гэты дзень многа
было размоў аб іх будучым. Хва-
ляваліся ўсе: бацька, маці, бабу-
ля, не кажучы ўжо пра саміх «ві-
ноўнікаў» — выпускнікоў політэх-
нічнага інстытута.

Але вось і старэйшы сын Яўге-
ній.

— Можца павіншаваць, — аб-
яўляе ён. — Буду вучыцца ў аспі-
рантуры на кафедры будаўнічай
механікі.

У час вучобы ў інстытуце Яўге-
ній вывёў самастойна некалькі
формул вызначэння прагібай
ферм. На Усесаюзным аглядзе
студэнцкіх работ ён атрымаў ся-
рэбраны медаль.

Радасным вярнуўся і Аляк-
сандр:

— Накіравалі інжынерам у
Белзжэнапраект.

Гэта толькі некалькі прыкладаў.
Кожны выпускнік інстытута атры-
маў працу па душы.

М. АНДРЭЕУ.

Бясplatныя пуцёўкі калгаснікам

ГОМЕЛЬ. На восьмы дзеся-
так пераваліла ўжо старэйшаму
калгасніку сельгасарцелі «Каст-
рычнік» Андрэю Сундукову. Ён
быў актыўным арганізатарам
гэтай гаспадаркі, шмат сіл і
энергіі ўклаў ва ўздым эканомі-
кі калгаса. Члены арцелі назна-
чылі А. Сундукову пенсію. Ня-
даўна старэйшы калгаснік пабы-
ваў у доме адпачынку «Чонкі».

Бясplatную пуцёўку ў Кісла-
водск атрымаў механізатар Мі-
калай Машын. Калгаснік Юрый
Катляроў папраўляў сваё зда-
роўе ў Есентуках, Іосіф Матву-
шаў пабываў у Кіславодску.

Сёлета праўленне выдзяляе
50 бясplatных пуцёвак для кал-
гаснікаў у дамы адпачынку і са-
наторыі. На гэта адпущана
4 200 рублёў.

П. ВІДЗІШАЎ.

МОВАЙ ЛІЧБАЎ

На прылаўках кніжных магазінаў Бе-
ларускай ССР з'явілася ў продажы но-
вая кніга—статыстычны зборнік «На-
родная гаспадарка БССР». Даведнік
змяшчае важнейшыя дадзеныя аб раз-
віцці народнай гаспадаркі рэспублікі за
1913—1961 гг. У табліцах, якія займа-
юць 480 старонак, на самай пераканаль-
най мове—мове лічбаў расказваецца аб
эканоміцы і культуры Савецкай Бела-
русі.

У пачатку зборніка падаюцца звесткі
аб насельніцтве БССР. На 1 студзеня
1962 года ў рэспубліцы пражывала 8,3
мільёна чалавек, з іх 2,9 мільёна—у га-
радах. У 1913 годзе ў сучасных межах
БССР жыло 6,9 мільёна чалавек, у тым
ліку ў гарадах—толькі 14,4 працэнта.
Цяпер у БССР налічваецца 70 гарадоў,
126 гарадскіх і рабочых пасёлкаў. У
сталіцы рэспублікі—Мінску жыве цяпер
звыш 600 тысяч чалавек. У Гомелі на
пачатак 1962 года пражывала 193 ты-
сячы чалавек, у Віцебску—169 тысяч,
у Магілёве—139 тысяч.

У агні вайны з фашыстамі ў Белару-
сі было знішчана многа мірных жыха-
роў. У выніку яшчэ да сучаснага моман-
ту колькасць насельніцтва рэспублікі не
дасягнула ўзроўню 1939 года.

Лічбы зборніка даюць яскравае ўяў-
ленне аб вялікіх поспехах яе эканомікі.
Валавая прадукцыя ўсёй прамысловасці

ў 1961 годзе перавысіла ўзровень 1940
года ў 4,8 раза, а ўзровень 1913 года—у
38 разоў. У рэспубліцы ёсць 23 тысячы
буйных і дробных прамысловых прад-
прыемстваў. Сярод іх такія гіганты, як
Мінскія трактарны і аўтамабільны за-
воды, завод сельскагаспадарчых машын
у Гомелі, Мінскі камвольны камбінат,
Віцебская фабрыка «КІМ», Аршанскі
льнокамбінат і іншы.

Толькі за апошнія 4—5 год у строй
дзеючых уступілі Бярозаўская ДРЭС,
Мінскі завод аўтаматycznych ліній,
кабельныя заводы ў Мазыры і Гомелі,
ільноткацкая фабрыка ў Магілёве і дзе-
сяткі іншых прадпрыемстваў. Будуюцца
такія гіганты індустрыі, як Полацкі
нафтаперапрацоўчы завод, які ўжо дае
бензін, два Салігорскія калійныя кам-
бінаты, Баранавіцкі баваўняны камбінат,
Гродзенскі азотна-тукавы завод і іншыя.

Беларусь стала высокаразвітай інду-
стрыяльнай дзяржавай. Яна выпускае
ўсялякія вырабы прамысловасці, пачы-
наючы ад магутных 40-тонных аўтама-
біляў-самазвалаў і канчаючы выдатнымі
шкляннымі вазамі. Рэспубліка дае 15
працэнтаў усесаюзнага выпуску трактар-
раў, больш за 11 працэнтаў металарэ-
жучых станкоў, 5 працэнтаў аўтамабі-
ляў, 7,2 працэнта наручных гадзіннікаў,
4,8 працэнта скуранага абутку, 4,6 пра-
цэнта шарсцяных тканін. Па выпуску на
душу насельніцтва многіх прамысловых
вырабаў (трактары, аўтамабілі, станкі,
шарыкападшпіннікі і іншы) Беларусь
абганала многія высокаразвітыя капі-
талістычныя краіны. У дзесятках краін
свету вядомы цяпер вырабы з маркай
беларускіх заводаў. У рэспубліцы ў
апошні час робіцца паварот у бок пера-
важнага развіцця хімічнай індустрыі,
вытворчасці прыбораў, у тым ліку элек-

тронных, радыётавараў, сродкаў аўтама-
тызацыі.

Развіваецца і сельская гаспадарка
Беларусі. Так, вытворчасць мяса ўзра-
сла з 219,3 тысячы тон у 1913 да 415,2
тысячы тон у 1961 годзе, а малака ад-
паведна — з 1 429 да 3 563 тысяч тон.
Пасяўная плошча ўсіх сельскагаспадар-
чых культур складала ў 1961
5 873 тысячы га, у той час як у 1913
годзе—4 542 тысячы га. У 1913 годзе
валавы збор зерня ў Беларусі склаўся
2 567,7 тысячы тон, а ў 1961 годзе—
2 264,4 тысячы тон, г. зн. некалькі
менш. Гэта тлумачыцца спецыялізацыяй
сельскай гаспадаркі ў бок вытворчасці
тэхнічных культур, малака і мяса. Так,
ільновалакна ў 1913 годзе ў Беларусі
было атрымана 32,8 тысячы тон, а ў 1961
годзе—82,3 тысячы тон, бульбы адпа-
ведна 4 024 і 10 925 тысяч тон.

Сельская гаспадарка рэспублікі асна-
шчана магутнай тэхнікай: на канец 1961
года ў нас было 37,2 тысячы трактараў,
10,6 тысячы збожжавых камбайнаў,
32,1 тысячы грузавых аўтамабіляў, у
калгасах, саўгасах і іншых дзяржаўных
сельскагаспадарчых прадпрыемствах у
канцы 1961 года працавала 8 192 спе-
цыялісты па сельскай гаспадарцы з вы-
шэйшай адукацыяй і 13 236 спецыялі-
стаў з сярэдняй адукацыяй, 48,4 тысячы
трактарыстаў, 8,8 тысячы камбайнераў,
27,6 тысячы шафёраў.

У зборніку прыведзены багатыя ма-
тэрыялы аб развіцці народнай адукацыі,
культуры і аховы здароўя ў рэспубліцы.
У 1961/1962 навучальным годзе ў
агульнаадукацыйных школах Беларусі
вучылася 1 471 тысяча школьнікаў, у сяр-
эдніх спецыяльных навучальных уста-
новах—73 тысячы і ў 25 вышэйшых
навучальных установах 66,2 тысячы сту-

дэнтаў. У разліку на 1 000 жыхароў
гэта вышэй, чым у многіх развітых краі-
нах свету. У 143 навуковых установах
рэспублікі ў 1961 годзе працавала 7 648
навуковых работнікаў, у тым ліку 2 352
дактары і кандыдаты навук.

У рэспубліцы ёсць 11 тэатраў, 37 му-
зеяў, 4 230 кінаўстановак. Сетка наву-
чальных, навуковых і культурных уста-
ноў расце з году ў год.

Велізарныя сродкі выдаткуюцца ў
рэспубліцы на ахову здароўя працоўных.
Калі ў дарэвалюцыйнай Беларусі
адзін урач даводзіўся на 7 573 жыхары,
дык у 1959 годзе — на 746 і ў 1961—
на 658 жыхароў. Гэта вельмі высокі па-
казчык. У выніку добра пастаўленага ме-
дыцынскага абслугоўвання была зніжа-
на смертнасць з 131 чалавека на
10 000 жыхароў у 1940 годзе да 74 у
1955 і 65 у 1961 годзе.

Можна было б яшчэ і яшчэ прыво-
дзіць яскравыя лічбы даведніка. Як не
ўпамінуць, напрыклад, той факт, што
за першыя тры гады сямігодкі—1959—
1961 — у развіцці народнай гаспадаркі
Беларусі ўкладзена амаль столькі срод-
каў, колькі за дзве апошнія пяцігодкі
(1946—1955 гг.); штогод у рэспубліцы
ўводзіцца ў строй 2,2 мільёна квадрат-
ных метраў жылля, не лічычы дамоў,
якія ўзводзіцца калгаснікамі; аб'ём роз-
нічнага таваразвароту склаў у 1961 го-
дзе 2,3 мільярда рублёў (2,5 мільярда
долараў па валютнаму курсу) і многае
іншае.

Зборнік «Народная гаспадарка БССР»
красамоўна адлюстроўвае росквіт Бе-
ларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэ-
спублікі.

А. ПАШКЕВІЧ,
кандыдат эканамічных навук, намес-
нік дырэктара Інстытута эканомікі
АН БССР.

Паважаная рэдакцыя, будучы аднойчы ў гасцях у земляка, я даведаўся пра зверствы фашыстаў з мінскага СД і іх памочнікаў — здраднікаў нашага народа Сянько і Станкевіча. Павінен сказаць, што такіх, як Сянько і Станкевіч, сюды, у Амерыку, збеглася многа. Адзін з гэтых тыпаў — Нікаандр Мядзейка.

Мядзейка ў час вайны ў Глыбокім працаваў у СД даносчыкам, выдаваў савецкіх людзей. Па яго даносах былі вывезены ў Германію жыхары г. Глыбокага Марыя Субач, Казімір Субач, Юзэфа Сіндрэвіч і многія іншыя, лёс якіх невядомы. Я сам быў тады злоўлены ў горадзе на рынку, дзе вымушаны быў прадаць два кавалкі мыла, каб не памерці з голаду. Праўда, мыла я ўзяў на складзе, але хіба гэта быў крадзёж? Мядзейка даведаўся пра гэта і паведаміў у СД. Мне арыштавалі і вывезлі ў Польшчу, а потым у Германію, дзе я жыў так, што цяжка апісаць. Потым я трапіў у Амерыку. Цяпер з-за сямейных абставін я, на жаль, не магу вярнуцца на Радзіму. Няледзячы на гэта, я быў і застаюся адданым сваёй Радзіме і ненавіджу здраднікаў тыпу Мядзейкі.

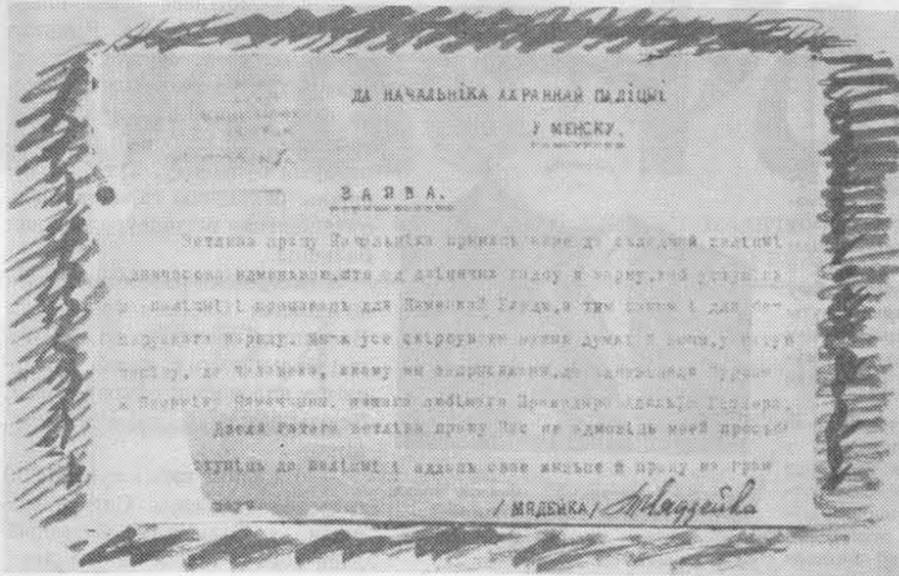
Але бліжэй да справы. Гэты Мядзейка жыве цяпер у г. Брунсвік, 153: Codwise Ave. New Brunswick, New Jersey, U. S. A., стаў доктарам і членам якойсьці кантрольнай камісіі так званай Беларускай цэнтральнай рады, той «рады», якую стварылі немцы і прэзідэнтам якой быў Астроўскі. Адным словам, здраднік працягвае сваю чорную справу, ашукваючы нашых землякоў, паклёпнічае на нашу Радзіму, крычыць аб «вызваленні» яе сіламі амерыканскай арміі. За гэта яму, вядома, плацяць.

Некаторыя лічаць Мядзейку палітычным дзеячом, не ведаючы таго, што рукі яго ў крыві і слязах нашых родных.

Прашу вас напісаць, калі вам вядома больш, пра мінулае гэтага здрадніка, няхай тут усе ненавідзяць яго. Дарэчы, Мядзейку многія ведаюць у г. Глыбокім, і яны могуць падрабязна раскажаць, як ён прадаваў свой народ.

С. Х.

ЗША.

ДВОЙЧЫ ІУДА

«Мінск, вул. Валадарскага, 4. Начальніку ахоўнай паліцыі. 5 снежня 1941 г.

Ветліва прашу начальніка ўзяць мяне ў следчую паліцыю. Адначасова хачу звярнуць вашу ўвагу на тое, што я з дзіцячых год марыў уступіць у паліцыю і працаваць на нямецкую ўладу, а тым самым для беларускага народа. З надзеяй звяртаю свой погляд на вызваліцеля Еўропы нашага любімага фюрэра Адольфа Гітлера... Пераканальна прашу не адмовіць у маёй просьбе, няхай усіх нас аб'яднае думка, зместам якой будзе любоў і вернасць да роднага краю...

Што гэта? Голас уваскрэсшага Іуды або трызненне вар'ята? Ні тое, ні другое. Проста вытрымкі з прахалуйскай заявы Нікаандра Мядзейкі на імя начальніка мінскай ахоўнай паліцыі ад 5 снежня 1941 г. Уласнаручнае пацверджанне ў здрадзе, якое захавалася ў Мінскім архіве.

...Ціхі беларускі гарадок Глыбокае. Паўзе на яго злавесны цень свастыкі, усяляючы ў сэрцы людзей холад. Толькі ў адным з іх, у сэрцы варвара — надзея росквіту ўласнай нікчэмнасці. Гэта Нікаандр Мядзейка. Строчыць яго рука просьбу:

Мал. М. Жытніцкага.

БЕЗ КАМЕНТАРЫЯЎ

ГОРКАЯ ПРАУДА

«Некаторыя крытыкі пішуць, што культурныя інтарэсы амерыканцаў знаходзяцца на «варварскім узроўні»... Апытанне паказала, што больш за паловіну дарослага насельніцтва ЗША зусім не чытае кнігі».

Джордж Гэлап, «Нью-Йорк геральд трыбюн».

ТУРМЫ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

«Людзі, якія будавалі ў Англіі школы ў віктарыянскую эпоху, не толькі не любілі дзяцей, але і баяліся іх. Паглядзіце хоць бы на гэтыя злавесныя цёмныя і вузкія школьныя лэвіцы! Прымусяць дзяцей займацца тут — усё роўна што пасадыць іх у турму. Мне думалася, што ў большасці тур-

маў яны адчувалі б сябе лепш».

Лэдзі Хэндлі, «Дэйлі экспрэс». НЕБЯСПЕЧНАЕ СВАЯЦТВА

Далёкі сваяк пакаранага смерцю ў Нюрнбергу Іахіма фон Рыбентропа пісьменнік Манфрэд фон Рыбентроп звярнуўся ў суд з просьбай аб змене прозвішча. Злавесная слава былога імперскага міністра прычыняла Манфрэду некаторыя нязручнасці.

— Але, дазвольце, — адказаў суддзя істцу, — Іахіма фон Рыбентропа аб'явілі злачынным нашы ворагі. Калі мы дазволім вам змяніць прозвішча, дарадцацка змірыцца з прыгаворам, вынесеным у Нюрнбергу. А тады — бывай «усходнія землі»!

Суд адмовіў Манфрэду фон Рыбентропу.

Глыбокага — доля здрады Іуды-асветніка.

...Тысячы смерцаў у Глыбоцкім гета — зноў жа на сумленні (паняцце «сумленне» ў дадзеным выпадку чыста ўмоўнае) рэзідэнта СД, «сябра» беларускага народа Мядзейкі.

...Сотні беларусаў, вывезеных у рабства, — таксама частка адплат за трыццаць сярэбранікаў, пададзеных фашыстамі ў крываваыя рукі здрадніка.

— Так, ён вінаваты больш за ўсіх, — баязліва пацвярджалі прыцінутыя да сцяны, памататы Мядзейкі Г. Н. Майсеянок, А. П. Лаўцэвіч і Л. Н. Майсеянок. — Ён даносіў, здраджаў...

І гэта прызнанне яго сяброў не было толькі спробай зменшыць сваю віну. Гэта праўда, якую пацвярджаюць многія дакументы. Дык ці варта ж здзіўляцца, землякі, што Мядзейка знайшоў прытулак за акіянам, а сам «прэзідэнт» БЦР Астроўскі ў Нью-Йорку падараваў яму пасаду старшыні нейкай кантрольнай камісіі. Вядома, гэтая пасада, як і «ўрад» БЦР — паняцце эфемернае. Але справа не ў гэтым. Паказальна тое, хто ва ўнісон са здраднікам Астроўскім спявае аб «вызваленні», каму служыць абодва і хто падае ім Іудзіны сярэбранікі.

А. КЛЯНОВІЧ.

ФЕЛЬЕТОН

Па слядах Мюнхгаузена

Здарыцца ж такое! Неяк сустрэліся барон Мюнхгаузен і Хаджа Насрэдзін. Мюнхгаузен не абмінуў выкарыстаць выпадак і раскажаць аб тым, як з дапамогай хуткарастучых турэцкіх бабоў ён пабываў аднойчы на месяцы.

— Гэты дзіўны боб вельмі хутка расце, — раскажаў Мюнхгаузен. — Я пасадыў такі боб, і яго сцябло ўчалілася за адзін з рагоў месяца. Я спакойна палез угору і ўдачна дабраўся да нябеснага саяціла.

— Амерыканцы і цяпер з задавальненнем выкарысталі б ваш спосаб, толькі б папярэдзіць рускіх касманаўтаў, — заўважыў з усмешкай Хаджа Насрэдзін. — Але ўся бяда ў тым, што падобны боб у Турцыі цяпер не расце. Ды і не толькі боб. Хлеб і той даводзіцца увозіць са Злучаных Штатаў.

— О, Хаджа! Гэтага не можа быць: Турцыя ж — аграрная краіна, — сказаў з сумненнем Мюнхгаузен.

— Я заўсёды гавару праўду, — важна заўважыў Хаджа Насрэдзін. Зразумеўшы, што на турэцкім бобе цяпер далёка не заедзеш, барон Мюнхгаузен перамяніў тэму і раскажаў Насрэдзіну аб тым, як ён умудрыўся асядлаць пушчанае ядро, як аднойчы на паляванні яму ўдалося адным выстралам нанізаць на шомпал адразу пяць качак.

— Усё гэта глупства ў параўнанні з подзвігамі амерыканцаў, — перабіў расказчыка Хаджа Насрэдзін.

— Глупства? — здзівіўся Мюнхгаузен.

— Вядома, — пацвердзіў Хаджа. — Амерыканцы ўмудраюцца з нічога рабіць грошы. Возьмем, напрыклад, амерыканскую пшаніцу і муку, якую яны пастаўляюць Індыі, Турцыі, Ірану і іншым краінам. Гэтыя прадукты гадамі ляжаць на складах, і іх адпраўляюць толькі тады, калі яны канчаткова сапсуюцца. Дзяруць жа за іх, як за добрыя. Людзі потым п'якуць з іх хлеб і атручваюцца.

— Пастаўляюць непригодныя прадукты ды яшчэ і капітал нажываюць? — усумніўся Мюнхгаузен.

— А што амерыканцы зрабілі ў Іране? Яны прадалі іранцам на 30 мільёнаў туманаў сметанковага масла. Калі яно паступіла ў Іран, то там выявілі, што гэты прадукт і не падобны на масла. Давалася яго перадаць мылаварным заводам. Узяўце, колькі каштавала іранцам мыла са сметанковага масла?

— Цуды ў рэшце, ды і годзе! — не пераставаў здзіўляцца Мюнхгаузен.

— Але гэта дробязі ў параўнанні з тым, як амерыканцы надудлі турэцкую фірму «Алка». Яна закупіла ў ЗША абсталяванне для металургічнага завода на суму ў 2 400 тысяч долараў. Пасля таго, як завод быў пабудаваны, спецыяльная камісія ўстанавіла, што амерыканскае абсталяванне даўно ўстарэла. Да таго ж яго кошт, на думку экспертаў, складаў толькі 400 тысяч долараў. Турэцкая фірма, якая ўжо заплаціла 1 400 тысяч долараў, натуральна, адмовілася пагадзіць астатнюю частку доўга. Тады ў справу ўмяшаўся амерыканскі ўрад і патрабаваў ад тувак выплаціць мільён долараў амерыканскай фірме.

— Атрымаць каля двух з палавінай мільёнаў долараў ні за што? Не можа гэтага быць! — ускрыкнуў Мюнхгаузен.

— Я ніколі не выдумляў небыліц і не хачу саборнічаць з вамі па гэтай частцы, — з горадасцю адказаў Хаджа Насрэдзін і працягнуў барону пачак турэцкіх і іранскіх газет, якія паведамлілі гэтыя неверагодныя гісторыі.

Ю. ПЛОТНИКАУ.

Сёння ў нумары мы змяшчаем вершы беларускай паэтэсы Ларысы Антонаўны Геніюш, якая зараз жыве і працуе ў Зэльве. Вершы былі надрукаваны ў часопісе «Полымя» № 4 за 1963 год.

Ларыса ГЕНІУШ

ЗЯМЛЯ

Дарога полем, вузкая,
Сярод пяску і траў.
І рэкі, дзе над русламі
Народ наш асядаў.
І гоні пладавітыя,
Адвечных пушчаў след.
Там, недзе, пад блакітамі
Другі адкрыўся свет.
Мільёны міль паветраных,
Ніякага жылля.
Адуль такой маленькаю
Здаешся ты, Зямля...
Дарогай найшырэjšаю,
Што вокам не абняць,
Лятаюць найсмалейшыя,
Каб думы зор пазнаць.
Лятаюць недасягнена,
Высоты ўмеюць браць,
Каб зноў губамі прагнымі
Прыпасці, цалаваць,
І за пачыны смелыя,
За мілі высаты
Узяць з рук кветкі белыя,
Што ўздавала ты!
Далоні сціснуць братнія,
На ногі моцна стаць,
І лаўры, ў небе жжатыя,
Табе, Зямля, адаць.

* * *

Усю ноч аж да ранка,
Пад напэвы трысця,
Ловіць хваляй Зэльвянка
Адгалосы жыцця.

Калі вецер патопіць
Семя зор у вадзе,
Забяжыць сюды хлопец
І дзяўчына зайдзе.

То пасядуць на бераг,
Злучыць рукі без слоў,
То кахаюць і вераць,
То расходзяцца зноў.

А Зэльвянка, як маці,
Ловіць невадам хваць
І глыбока хавае
Іх каханне і жаль.

Умее слэзы уцерці,
Знае гоечы лек.
Злучыць вусны і сэрцы,
Злучыць рукі навек.

І мяняюцца песні,
І мінаюць гады.
Малодосць адплывае
З быстрай хваляй вады.

Толькі казкі не гінуць
Пра каханні дзянькі.
Застаюцца ўспаміны
Не для любой ракі.

Забяжыць сюды хлопец,
Прыйдзе сівы дзядок,
Пакуль жыць будзе Зэльва,
Наш малы гарадок.

* * *

Сягоння сонца ткала дываны:
На шэрых стрэхах залатыя ніці.
Яны былі прыгожыя, як сны,
Якім ў жыцці ніколі нельга
збыцца...

А вецер пражу сонечную рваў,
На крылах паразносіў па
кусочку,
Нагія голлі бляскам аснаваў,
Навіў на плот празорныя
маточкі.

Я ціха выйшла пражу
пазбіраць,
Звіла ў клубкі яе з зямлі
адталай
І захацела зноў палотны ткаць,
Якіх у жыцці я недаткала...

* * *

Дзень яшчэ дагарэць не
паспеў,
Як пад голлямі, ценом
гарбатым,
Прышоў вечар і ціхенька сеў
На парозе бацькоўскае хаты.

Быццам старац, які занямог,
І яму замест лустачкаў хлеба
Пакаціліся зоры да ног
З бесканечна ласкавага неба.

Дзіўнай казкай прайшла
малодосць
І жыццё па цярынай дарозе,
Сёння ў хаце сваёй я не
госць—
Гаспадыня на родным парозе.

Янка Маўр

Амаль сорак год назад выйшла ў свет першая аповесць старэйшага беларускага пісьменніка Янкі Маўра. Мільёны людзей чыталі яе і з удзячнасцю ўспаміналі пісьменніка, які сваім цудоўным творам даставіў ім сапраўдную асалоду. Прайшлі гады. Але ні «Сын вады», ні «У краіне райскай птушкі», ні «Амок» не страцілі сваёй актуальнасці, не перасталі хваляваць чытачоў. Як і раней, творамі Маўра захапляюцца дарослыя і дзеці, як і раней, яго кнігі чытаюць і любяць не толькі ў Беларусі, але і на Украіне, і ў Расіі, і ў Арменіі. Ведуюць яго творы ў Польшчы, Чэхаславакіі, Кітаі і іншых краінах.

Зусім нядаўна пісьменніку споўнілася восемдзесят год, і гэта дата была шырока адзначана ў нашай рэспубліцы.

Янка Маўр (Іван Міхайлавіч Фёдарэў) нарадзіўся ў горадзе Лібаўе, куды яго бацька, беларускі рабочы, прыехаў у пошуках працы. З вялікімі цяжкасцямі вывучыўся на настаўніка і пачаў працаваць памочнікам настаўніка ў Новым Месцы ў Літве, а потым у

вёсцы Бытча каля Барысава. Будучы пісьменнік адразу ж уключыўся ў рэвалюцыйную барацьбу і прымаў удзел у нелегальным з'ездзе беларускіх настаўнікаў у 1906 годзе. За гэта Маўр быў звольнены з пасады і прыцягнуты да суда. Толькі праз пяць год яму ўдалося атрымаць пасаду настаўніка гісторыі і географіі ў Мінскай прыватнай школе.

Пасля перамогі Кастрычніцкай рэвалюцыі Янка Маўр працаваў у школах Мінска, актыўна займаўся грамадскай работай. У беларускую літаратуру пісьменнік прыйшоў з багатым запасам жыццёвых назіранняў і ведаў. Яго першая аповесць для дзяцей «Чалавек ідзе» была надрукавана ў 1925 годзе ў дзіцячым часопісе «Беларускі піянер». Затым адна за адной з'яўляюцца аповесці «У краіне райскай птушкі», «Сын вады», роман «Амок», «Палескія рабінзаны», «Аповесць будучых дзён», «ТВТ», «Шлях з цемры» і іншыя.

У сваіх творах пісьменнік расказвае аб чароўным харакце і багатах роднай беларускай прыроды, аб вернай дружбе, вучыць паважаць і любіць сваю Радзіму. Многа твораў Янка Маўр прысвяціў краінам, якія знаходзіліся пад прыгнётам каланізатараў. З вялікай чалавечай цеплынёй і спачуваннем піша ён аб нялёгкім жыцці і мужнай барацьбе народаў гэтых краін.

За творчасць, прасякнутую клопатамі аб выхаванні падрастаючага пакалення, за нястомную грамадскую дзейнасць любяць і паважаюць у нас пісьменніка Янку Маўра. І таму так цёпла і сардэчна было адзначана яго васьмідзесяцігоддзе.

У Тэатры юнага глядача адбыўся ўрачысты вечар. Тут было многа кветак і шчырых слоў падзякі. Даклад аб жыцці і творчасці Янкі Маўра зрабіў пісьменнік Аляксей Якімовіч. Затым з прывітаннямі выступалі пісьменнікі І. Шамякін, А. Міронаў, А. Асіпенка, Ул. Корбан, Э. Агняцэв, А. Вольскі, прадстаўнікі грамадскіх і культурных арганізацый. На вечар прыйшлі

піянеры і школьнікі мінскіх школ. Яны ад усяго сэрца падзякавалі пісьменніку за цікавыя і разумныя кніжкі.

У гэтыя дні Янка Маўр атрымаў многа пісьмаў і тэлеграм з Масквы, Кіева, Ленінграда, Далёкага Усходу і іншых месц нашай Радзімы. Знаёмыя і незнаёмыя людзі жадалі пісьменніку добрага здароўя і доўгіх год жыцця.

Пабывалі напярэдадні юбілею на кватэры ў Янкі Маўра і мы. Нам таксама хацелася павіншаваць пісьменніка з васьмідзесяцігоддзем, пажадаць яму творчых поспехаў. Але зрабіць гэта аказалася не так проста. Тут ужо даўно знаходзіліся прадстаўнікі беларускага радыё і работнікі мінскай тэлестудыі. На сталах, паліцах былі раскладзены творы Янкі Маўра на беларускай, рускай, украінскай, польскай, чэшскай, кітайскай, румынскай і іншых мовах. Нарэшце, крыху вызваліўшыся ад настольных рэпарцэраў, пісьменнік жартуліва сказаў:

— Можна, хоць вы паспакуваеце мяне?

І сапраўды, тут можна было паспакуваць. Гады ў пісьменніка ўжо немаладыя, а турбот і клопатаў на яго долю ў гэтыя дні выпала нямала.

Янка Маўр пацікавіўся справамі нашай газеты, спытаў, што пішуць у рэдакцыю нашы суйчыннікі і за мяжу. На развітанне ён перадаў землякам сваё прывітанне і пажадаў ім удачы і шчасця ў іх нялёгкім жыцці на чужыне.

Д. БАБАК.

НАШ ГОСЦЬ МІХАЛ ЗАБЕЙДА

(Пачатак на 1-й стар.)

сёды ён папулярываў беларускую песню, падкрэсліваючы, што толькі беларускай народнай песні перш за ўсё ён абавязаны сваім талентам.

У гутарцы з беларускім народным артыстам Рыгорам Шырмай Міхал Забейда зазначыў:

— На першы погляд, з вонкавага боку, нашы песні здаюцца прасцейшымі, шэранькімі, але каб вывучыць і паказаць слухачу ўнутраную красу і глыбіню захаванага ў іх багацця, спевак трэба затраціць многа часу, працы і энергіі, шмат больш, як над складанымі рамансамі.

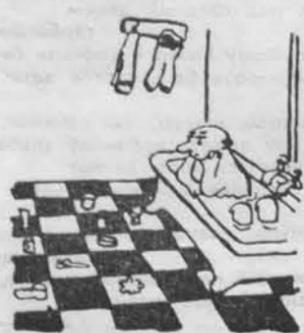
Перад вайной Міхал Забейда жыў у Варшаве. Валодаючы амаль дзесяцігоддзямі замежнымі мовамі, ён рыхтаваўся да вялікага артыстычнага падарожжа па Еўропе і Амерыцы. Вайна перакрэсліла ўсе творчыя планы і намеры спевача. Ваенная завіруха закінула яго ў Чэхаславакію, у яе сталіцу Прагу, дзе ён і асеў на сталае жыхарства.

Наша цудоўна адноўленая сталіца зрабіла на Забейду вялікае і радаснае ўражанне.

— Я многа чуў ад сяброў-мінчан, з якімі сустракаўся ў Чэхаславакіі, аб харакце адбудаванага Мінска, аб яго праспектах, тэатрах і палацах, аб яго парках, фабрыках і заводах, аб яго школах і бальніцах. Але сапраўднай яго прыгажосці ніяк не мог уявіць. Мне так хочацца паездзіць па роднай зямлі, падзівіцца на яе новыя пабудовы, на гарады і вёскі, паўстаўшыя з руін і папалішчаў пасля нашэсця фашысцкіх драпежнікаў.

Міхал Забейда дасць некалькі канцэртаў у Мінску, наведзе іншыя гарады Беларусі.

Міхась МАШАРА.

Заядлы шахматыст.

У першым і другім нумарах часопіса «Полымя» за гэты год надрукавана новая аповесць беларускага пісьменніка Рамана Сабаленкі «Былое астаецца ў сэрцах». Пісьменнік праўдзіва паказвае, як простыя людзі дапамагалі партызанам, як цэлымі вёскамі падымаліся на барацьбу за Савецкую ўладу. Ніжэй друкуем фрагмент з аповесці Р. Сабаленкі, у якім расказваецца аб патрыятычным учынку беларускага селяніна Яўсея Самасейкі.

Нам асабліва цікава было пісаць пра Яўсея Самасейкі...

Стары сядзеў у нашай рэдакцыйнай зямлянцы і, пасміхваючыся, расказваў:

— От як яно было, мае дзеткі. З самага маленства мне ўсё рупіла і рупіла выразаць з дрэва розных жывёлін, звяроў і нават людзей. Забаўка такая ў мяне была...

— Гэта не забаўка, дзядзька Яўсей. Гэта мастацтва, — уставиў я сваё.

— Мастацтва ці не мастацтва, хто там яго ведае... Але ж, тым часам, я выразаў дый выразаў... Поўная хата была ў мяне розных там цацак...

Дзядзька Яўсей расказваў і расказваў, а мы з Тамарай слухалі.

...Яшчэ задоўга да вайны ў Дабралес прыехалі мужчыма і жанчына. Зайшлі ў Яўсееву хату, паглядзелі і дзіву даліся:

— У вас жа, — казалі яны, — залатыя рукі, дзядзька Яўсей.

Яўсей працаваў у дабралескім калгасе — рабіў стальяром і жыў сабе анігадкі. Каб не на-касалася вайна, дык гэтак бы спакойна і пражыў жыццё... У

эвакуацыю нікуды не паехаў. «Каму я там патрэбны», — думаў стары. Але ж от спатрэбіўся ён немцам. Неяк у нядзелю ў Яўсееву хату ўвалілася цэлая ватага немцаў на чале з выфранчаным высокім афіцэрам. Афіцэр той хадзіў па хаце і доўга разглядаў Яўсеевы майстрункі.

— Вы разумееце, дзеткі, — казаў нам Яўсей, — у мяне аж сэрца ў пяткі. Ну, думаю, канцы. Стаю, калачуся перад тымі нелюдзьмі. Афіцэр той глядзіць на мяне і пасміхаецца... Нешта гаворыць. Я ж па-нямецку ні бэ ні мэ не разумею. Дык другі, у цывільным, мабыць, наш нейкі хрыстапрадавец, і кажа мне на-беларуску, ціха: «Не бойце-

Самасейка

ся, васпане, не бойцеся... Талент ёсць заўсёды талент... А пан афіцэр хоча, каб вы з дрэва і Гітлера выразалі... Вельмі, вельмі трэба, у падарунак самому фіюару». Трохі ў мяня сэрца адышло. Значыць, вешаць не будуць.

Потым Яўсей расказвае нам, як ён дамаўляўся за афіцэрам. Нават «здзелку» замачылі. Гэтак ён разгергятаўся, што перакладчык ледзьве паспяваў перакладаць. Кажа, што ён сам трохі мастак, што ў яго дома, у Нямецкыне, таксама поўна хата карцін... А потым і кажа, а перакладчык мне ператлумачвае: «Мастацтва заўсёды было вышэй за палітыку. Мастацтва служыць усім, і яго цэняць усе. От табе, пане мастак, — гэ-

Есць у Магілёве маляўнічая ўскраіна — Пячэрск. Высокія стройныя елі, звонкія сосны, кражыстыя дубы падступаюць да самых пабудоў. Сярод дрэў за невысокай агарожай бялеюць карпусы будынкаў. Тут размешчаны бальнічны гарадок — рэспубліканская псіханеўралогічная бальніца.

З галоўным урачом лячэбнага аб'яднання Сяргеем Іванавічам Вальнцом праходзім па тэрыторыі бальнічнага гарадка, заходзім у аддзяленні і лабараторыі. Усюды выключны парадак і чысціня.

— Бальніца гэта існуе з 1909 года, — расказвае Сяргей Іванавіч. — Тады яна размяшчалася вась у гэтым адным двухпавярховым будынку. Да вайны тут было пабудавана дадаткова некалькі карпусоў, але фашысты іх разбурылі. І вась будынкі зноў адноўлены, пабудаваны новыя. Цяпер у бальніцы працуе васьнаццаць аддзяленняў. Усё тут падначалена адной мэце — вяртаць людзям здароўе.

Бальніца аснашчана навейшым медыцынскім абсталяваннем. Побач з выпрабаванымі прыёмамі лячэння нейралептычнымі сродкамі тут шырока ўжываецца псіха- і гішатэрапія, электралачэнне, лячэнне сном, працатэрапія. Па апошніму словутэхнікі абсталяваны шматлікія лабараторыі: клінічная, бактэрыялагічная, біяхімічная і іншыя, рэнтгеналагічны і зубавра-

та, значыць, на мяне ён так кажа, — задатак за тое, што ты зробіш...» — дастае цэлую жмею марак і совае мне. Я хацеў атрасці ад іх рукі, але перакладчык кажа: «Бяры, бяры, гэта табе пакуль задатак. А як зробіш бюст, дык пан афіцэр азалоціць».

А я думаю: «Каб цябе жаўтачка азалаціла». Але ж грошы бяру. Бо не вазьмі, дык ліха яго ведае, што ён можа падумаць. Тым часам, акурат як немцы пасалавелі трохі, у хату ўваліўся наш дабралескі паліцай Кандрат Перагуд... У таго нос такі, што за дзесяць верст пачуе, дзе самагонкай пахне. І таго за стол... А ён, недарма, ужо са мной за пнібрата. Мабыць, думаў, што і я ўжо ў іх веру выхрысціўся.

Я вытаргаваў аж тры тыдні на тое, каб зрабіць Гітлера. Афіцэр дамагаўся як хутчэй. Паабяцаў азалаціць мяне, як зраблю.

Знайшоў я добры альховы кругляк і ўсеўся вычэсваць. А Перагуд, ці то яму загадалі наглядзець за маёй работай, ці ён, каб выпіць, кожны дзень заходзіў пад павець, дзе я майстраваў. Прыдзе і сядзе кру-

чэбныя кабінеты, фізіятэрапеўтычнае аддзяленне.

У лекавым аб'яднанні 56 кваліфікаваных урачоў, у тым ліку два заслужаныя ўрачы БССР. Дзяржава адпускае вялікія сродкі на лячэнне і ўтрыманне хворых. Хворыя знаходзяцца ў бальніцы пад уважлівым наглядом урачоў да поўнага выздараўлення, і ўсё гэта бясплатна.

Адзін з былых хворых Іван Яфімавіч Сямёнаў расказаў нам:

— Чатыры месяцы мяне ўважліва і клопатліва лячылі вопытныя ўрачы. Яны зрабілі ўсё, каб я паправіўся. Днямі я выйшаў і вярнуўся на ранейшае месца работы. Не хапае слоў, каб выказаць маю шчырую падзяку ўрачам і ўсім работнікам бальніцы, якія вярнулі мне здароўе.

А вась што напісала ў сваім пісьме Аляксандра Лапчанка якая жыве ў Віцебску: «Я цяжка захварэла. Больш за два гады лячылі мяне ў Віцебску. Давялося пакінуць работу. Стала інвалідам. Потым накіравалі мяне ў Магілёўскую рэспубліканскую псіханеўралогічную бальніцу, дзе настойлівыя і ўважлівыя медыцынскія работнікі 7 месяцаў змагаліся за маё здароўе. І вась ужо два гады, як я адчуваю сябе добра, выхоўваю сваіх дзяцей, вярнулася на ранейшае месца работы».

М. КАРПЕНКА.

прыязджалі: будзе ўсё гатова. Яны з радасцю гергяталі, а перакладчык ператлумачваў мне: «Гэр Яўсей, ты вялікі чалавек... Табе добрае, цёплае месца будзе ў новай Германіі. Там такіх, як ты, людзей шануюць...». А я слухаю і думаю сабе: «Каб вас трэсца якая шанавала...» — а словамі кажу: «Дзякую, паночку, за добрае слова, за клопат...». А ён мне і кажа: «Гэты бюст павязуць як падарунак ад удзячных за вызваленне беларусаў самому фіюару. А калі яму спадабаецца, дык глядзі, што яго ласка ўпадзе на цябе».

На тым фашысты і паехалі, паабяцаўшы прыехаць у нядзелю забіраць. А ў мяне аж галава ломіцца: як жа гэта так зрабіць, каб не было ім, недарма, радасці. І надумаў я зрабіць таму Гітлеру воўчае аблічча... А са мною што будзе, дык няхай тое і будзе. Вашым паведаміў пра гэты свой намер. Парадзіліся і парашылі: зраблю я так, а тады, як ім трэба будзе прыехаць забіраць, сам з жонкаю сыйду да партызан. Так і зрабіў: замкнуўся ў хаце, каб, броне божа, ніводнае чужое вока не падглядзела, і за той тыдзень зрабіў Гітлеру воўчую морду... Глядзіш на яго, дык ён, здаецца, гатовы ўкусіць цябе. Яшчэ і лакам выфарбаваў. Паставіў на стол так, каб ён відзен быў, а сам з жонкаю ў суботу вечарам сядзі... А далей, дзеткі, вы ўжо, мабыць, самі ўсё ведаеце...

Я глядзеў на старога і бачыў на маршчакватым твары яго нейкую адмысловую ўсмішку, бачыў радасць ад таго, што ён хоць гэтак, ды здолеў адпомсціць фашыстам.

Раман САБАЛЕНКА.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС
Мінск, Ленінскі праспект, 77.
Дом Друку. Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».